98-3-RE

CAUSA 98-3-RE

Número de registre: 100-1998. Recurs d'empara

SENTÈNCIA DEL DIA 13 DE FEBRER DE 1999

BOPA núm. 12, del 17 de febrer de 1999

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional el dia 12 de novembre de 1998 pel Ministeri Fiscal, mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra la sentència de data 28 de setembre de 1998 dictada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia en l'expedient B-615-2/96 per presumpta vulneració del dret a la jurisdicció i del dret a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i atès que el Ministeri Fiscal sol·licita al Tribunal Constitucional que dicti sentència en la qual atorgant "l'empara sol·licitat, es retrotreguin les actuacions al moment processal anterior a dictar-se la sentència";

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 86, 88, 98 c) i 102 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l’annex III del decret de 4 de febrer de 1986, relatiu al procediment d’execució de resolucions judicials en matèria civil;

Vista la Llei transitòria de procediments judicials de 21 de desembre de 1993;

Vista la Llei qualificada del matrimoni de 30 de juny de 1995;

Vista la còpia de l’expedient B-615-2/96, així com la resta d’actuacions judicials practicades davant la justícia ordinària;

Vist l’escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el dia 10 de novembre de 1998, per la representació processal del Sr. A.M.N., mitjançant el qual formalitza la seva condició de codemandant;

Vist l’aute del Tribunal Constitucional de 18 de desembre de 1998, que va admetre a tràmit, amb efectes suspensius, el recurs d’empara interposat pel Ministeri Fiscal;

Vist l’escrit d’al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el dia 13 de gener de 1999, per la representació processal de la Sra. R.M.P.S.;

Vist l’escrit d’al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el dia 14 de gener de 1999, per la representació processal del Sr. A.M.N.;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, pel Ministeri Fiscal, per la representació processal del Sr. A.M.N. i per la representació processal de la Sra. R.M.P.S.;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. François Luchaire;

Antecedents

Primer

Mitjançant escrit amb data 4 de juliol de 1996, la Sra. R.M.P.S. va formular, davant la Secció Civil de la Batllia, demanda de separació matrimonial, per procediment abreujat, contra el seu espòs, el Sr. A.M.N., en la qual sol·licitava entre altres qüestions que el batlle declarés la separació del matrimoni, que no hi havia lloc a dissoldre cap règim conjugal, puix el règim econòmic del matrimoni M.-P., és el de separació de béns i que tots els béns i comptes bancaris existents, inclosos els que es troben a nom del marit, són de la seva propietat sense que el Sr. A.M.N. hi tingui cap dret.

Segon

Amb data 18 de juliol de 1996, el Sr. A.M.N. va contestar la demanda formulant demanda reconvencional, en la qual sol·licitava, entre altres punts, la separació del matrimoni, l'atribució d'una pensió compensatòria a favor seu i que la propietat de determinants béns havia de discutir-se en l'àmbit del procediment ordinari "per quan no es tracta de la dissolució del règim econòmic conjugal sinó de discutir la seva propietat".

Tercer

Mitjançant sentència de data 19 de març de 1998, la Secció Civil del Tribunal Unipersonal de la Batllia va declarar la separació matrimonial i la dissolució del règim econòmic matrimonial, però va fonamentar la no liquidació del règim econòmic matrimonial afirmant que la discussió sobre la propietat de determinats béns s'havia de "decidir en el marc del procediment declaratiu corresponen i no en el relatiu a la crisi matrimonial, ja que en aquell procediment les parts podran al·legar i provar totes les qüestions complexes plantejades i que són de caràcter estrictament patrimonial, malgrat tinguin el seu origen o desenvolupament en el marc de les relacions matrimonials".

Quart

Contra aquesta sentència, la representació processal de la Sra. R.M.P.S. va interposar recurs d'apel·lació al·legant entre altres punts "incongruència en declarar dissolt el règim econòmic matrimonial i no acordar de practicar la seva liquidació ... i vulneració en el dret del procés i al principi d'economia processal provocant un pelegrinatge de jurisdiccions totalment innecessari".

La representació processal del Sr. A.M.N. es va oposar a l'esmentat recurs d'apel·lació i va sol·licitar la confirmació de la sentència de primera instància.

Cinquè

Amb data 28 de setembre de 1998, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar sentència en la qual acordava:

"a) integrar la part dispositiva de la resolució apel·lada en el sentit d'incloure en el mateix, la desestimació de la pretensió reconvencional del defenent reclamant una pensió compensatòria que es declara improcedent i

b) deixar sense efecte les mesures provisionals vigents entre els cònjuges i acordades en les respectives resolucions pronunciades, remitent la materialització i efectivitat de la seva extinció a la fase d'execució de la present en la que igualment s'ha d'efectuar la liquidació del règim matrimonial de separació de béns, segons les pautes i bases aplicables al mateix, ratificant-se la seva dissolució...".

Sisè

Amb data 12 de novembre de 1998 el Ministeri Fiscal, donant curs a la sol·licitud d'interposició de la representació processal del Sr. A.M.N., va interposar recurs d'empara contra l'esmentada sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia de 28 de setembre de 1998, en considerar que l'esmentada sentència "en resoldre el recurs d'apel·lació interposat per la representació processal de la Sra. R.M.P.S., deixant pel procediment d'execució no sols la liquidació del règim econòmic matrimonial, sinó també la declaració de a qui pertany la propietat discutida de nombrosos béns i negocis integrats en aquest règim, comporta una lesió al dret a la defensa i a la jurisdicció (art. 10 de la Constitució), en no deixar a les parts la possibilitat d'al·legar i provar en el procés els seus propis drets".

Setè

Amb data 10 de novembre de 1998, la representació processal del Sr. A.M.N. va presentar escrit mitjançant el qual va formalitzar la seva condició de codemandant en la present causa, d'acord amb

el que preveu l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. L'esmentat escrit manifesta que "...la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia entra en els fons però no es pronuncia sobre tots els punts sotmesos a la seva jurisdicció –el caràcter privatiu o comú de diferents béns mobles i immobles- sinó que adreça els litigants a una via –la d'execució de la Sentència- manifestament improcedent per a resoldre qüestions que han de ser resoltes en la Sentència. El Tribunal Superior ha conculcat doncs el dret a la jurisdicció del Sr. A.M.N.". Així mateix, també considera que la Sala Civil ha situat el seu representant en indefensió perquè li ha estat negada "la possibilitat d'intervenir amb les al·legacions i proves corresponents a un judici ordinari de major quantia fins a obtenir una resolució fonamentada en dret quant a la propietat i divisió d'un patrimoni que és comú amb la Sra. R.M.P.S.".

Vuitè

Amb data 18 de desembre de 1998, aquest Tribunal va acordar admetre a tràmit, amb efectes suspensius, l'esmentat recurs d'empara i mitjançant providència amb la mateixa data, es va trametre la causa a les parts perquè formulessin les al·legacions corresponents.

Novè

Amb data 13 de gener de 1999, la representació processal de la Sra. R.M.P.S. va presentar davant el Tribunal Constitucional un escrit d'al·legacions en què manifestava que no es podia admetre el recurs d'empara per manca dels requisits d'esgotament de la via judicial andorrana per no haver interposat un recurs de revisió i per manca de l'al·legació de la pretesa lesió del dret constitucional, i que el recurs d'empara havia de circumscriure's a la part acceptada pel Ministeri Fiscal. Així mateix, manifestava que "La sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior és congruent, es conté en ella (...) la necessària i suficient declaració sobre la dissolució i la liquidació perquè aquell a qui la Llei i el Tribunal Superior confia la liquidació pugui portar-la a cap". Segons aquesta part no hi ha indefensió, ja que "La liquidació davant del Batlle executor no es un mer tràmit judicial en el que el Batlle actua d'ofici, sinó que es fa a petició de les parts en un procediment contradictori amb possibilitat per cada part d'al·legar i provar...".

Així mateix, tampoc hi ha infracció al procés degut i, de manera general, a l'article 10 de la Constitució per la qual cosa demana que l'empara sigui denegada en la seva totalitat.

Desè

Amb data 14 de gener de 1999, la representació processal del Sr. A.M.N. va presentar un escrit en el qual reproduïa les al·legacions formulades en el seu escrit de 10 de novembre de 1998.

Onzè

Amb dates 25 de gener de 1999, el Ministeri Fiscal, 26 de gener de 1999, la representació processal del Sr. A.M.N. i 27 de gener de 1999, la representació processal de la Sra. R.M.P.S., formulen escrits de conclusions en què reiteren substancialment tot allò que fou al·legat i argumentat en els escrits precedents presentats davant del Tribunal Constitucional.

Fonaments jurídics

Primer. Quant a l'absència dels requisits legals per a l'obertura de la via de l'empara.

Considerant que

D'acord amb l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, de 3 de setembre de 1993, el recurs d'empara per violació del dret a la jurisdicció només pot ser interposat una vegada esgotada sense èxit la via judicial ordinària en defensa del dret jurisdiccional lesionat.

El recurs en revisió és una via excepcional i no forma part dels processos ordinaris en aquesta via jurisdiccional.

La sentència del Tribunal Superior de Justícia ha de ser considerada com la decisió que esgota la via judicial ordinària.

Per consegüent, no és procedent considerar l'absència dels requisits legals per a l'obertura de la via de l'empara, plantejada per la representació processal de la Sra. R.M.P.S..

Segon. Quant a la competència del Tribunal Unipersonal del Batlle en matèria matrimonial.

Considerant que

D’acord amb l’article 86 de la Constitució “Les normes de competència i procediment aplicables a l’Administració de Justícia estan reservades a la llei”. Per tant, no estan reservades a la Constitució.

Consegüentment, la interpretació de les normes de competència i de procediment correspon únicament als tribunals ordinaris. Excepte en els supòsits de violació de la Constitució, no correspon al Tribunal Constitucional pronunciar-se en relació amb els problemes relatius a la repartició de competències entre les jurisdiccions, ni en relació amb la determinació dels procediments a seguir davant aquestes jurisdiccions.

Així doncs, no és procedent entrar en consideracions sobre la decisió del Tribunal Superior de Justícia pel que fa a l’atribució general de la competència del Tribunal Unipersonal del Batlle.

Tercer. Quant al greuge d’incongruència.

Considerant que

D’acord amb l’article 10.1 de la Constitució “Es reconeix el dret a la jurisdicció, a obtenir d’aquesta una decisió fonamentada en dret, i a un procés degut, substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei”.

Tal com el Tribunal Constitucional ho va acordar, el 13 de març de 1997, en la causa 96-9-RE “...no és conforme a dret que un tribunal dicti una sentència incompleta, i deixi de pronunciar-se sobre algunes de les pretensions deduïdes, sigui en el sentit que sigui. El que no és possible, de cap manera, és el silenci”.

Considerant que

Després d’haver constatat l’existència d’un “ampli contingut documental dels autes, que potser

permetria al Tribunal, asseure certes conclusions, respecte a determinats béns com a exclusius de l'esposa...", el Tribunal Superior remet a la fase d'execució de la seva pròpia decisió la determinació d'aquests béns, i així doncs, no contesta la demanda de les parts, les quals reivindiquen respectivament la propietat de diferents béns que constitueixen el règim econòmic matrimonial.

El fet d'ordenar la liquidació del règim matrimonial per la via de l'execució de la decisió del Tribunal Superior de Justícia, sense prèviament determinar la propietat de cada cònjuge sobre els béns comuns constitueix una incongruència.

Aquesta absència de resposta i aquesta incongruència constitueixen una vulneració del dret a la jurisdicció reconegut a l'article 10 de la Constitució.

DECISIÓ:

En atenció a tot el que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Atorgar l'empara sol·licitada pel Ministeri Fiscal; atorgar l'empara sol·licitada per la part codemandant en el present recurs.

Segon

Declarar que ha estat vulnerat el dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, per la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia de 28 de setembre de 1998.

Tercer

Anul·lar el pronunciament b) de l'esmentada sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, i retrotreure les actuacions al moment anterior a dictar-se la sentència únicament pel que fa a l'atribució, l'administració i l'ús dels béns comuns dels cònjuges.

Quart

Publicar la present sentència, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada al Ministeri Fiscal, al president del Tribunal Superior de Justícia, al president de la Batllia, a la representació processal del Sr. A.M.N. i a la representació processal de la Sra. R.M.P.S., ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el dia tretze de febrer de mil nou-cents noranta-nou.

Miguel Ángel Aparicio Pérez Pere Vilanova Trias

President

Vicepresident

Joan Josep López Burniol

François Luchaire

Magistrat

Magistrat